
DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

PHRENITIDE IDIOPATHICA.

Mr Allan
With the Authors res-
pectful Compl^{ts}

DISPUTATIO MEDICA

(2)

INAUGURALIS,

DE

PHRENITIDE IDIOPATHICA:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JACOBUS DUBOIS, ✓

CAROLINENSIS SEPTENTRIONALIS.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,XCIII.

ST. PETERSBURG
RUSSIA
JANUARY 1871
HONORABLE

THE SECRETARY OF THE
NAVY

WASHINGTON

DEAR SIR

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst.

and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration.

I am, Sir, very respectfully,
Yours obedient servant,
J. D. B. [Signature]

Consanguineo suo et amico carissimo

DANIELI M'NEILL,

ARMIGERO,

DE WILMINGTON,

In Carolina Septentrionali;

Ob

Insignem, qua artem salutiferam facit, felicitatem,

Non minus illustri,

Quam

Ob

Miram in humanum genus affabilitatem,

Benignitatem, et benevolentiam;

Hanc Disputationem,

Exiguam

Summae observantiae

Signum,

Et

Praetenue amicitiae,

Qua eum semper dignatus est,

Monumentum,

D. D. CQUE

JACOBUS DUBOIS.

CORRIGENDA.

Page 4. l. 4. *pro typhomianam lege typhomaniam.*

5. l. 12. *pro languida lege languide.*

16. l. 18. *pro semel lege simul.*

17. l. 4. *pro ipse lege ille.*

19. l. 8. *post quod lege in illa.*

25. l. 6. *pro reliquium lege reliquum.*

29. l. 3. *pro teneribus lege tenuibus.*

30. l. 11. *pro inspicientes lege insipientibus.*

33. l. 14. *pro et lege ut*

39. l. 4. *pro quocunque lege quacunque.*

42. l. 7. *pro ope lege est.*

43. l. 14. *pro aridunt lege arident.*

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
PHRENITIDE IDIOPATHICA.

Auct. J. DUBOIS.

UNDE hujusce morbi, de quo paululum differere jam mihi in animo est, derivetur nomen, olim inter medicos multum scrutationis, multumque litis, creavit. Sed, uti talis indagatio limitibus huic dissertatiunculae impositis male conveniret, et revera nec operae pretium foret; omnes, quos delectat in hanc quaestionem animos intendere, ad opera eorum qui, me opinante, parum cum fructu de ea tractabant,

A

relegam.

2 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA.

relegam. Tantum obiter observabo, a Graeco verbo *φρενιτις* receptum esse nomen *Phrenitis*, et eodem modo apud Anglos *Frenzy* vocatum. Hunc morbum in omni aevo, atque in toto orbe terrarum, saevire, multa sunt quae satis demonstrant. Horridi ejus impetus attentionem in se convertere medicos coegere; et, in faeculo adhuc rudi et inculto, uti a scriptis antiquorum edocti sumus, rationem medendi forsan aequae rationalem, ac in aevo praetereunte, eorum labores praebebant; sed felix hoc aevum, quippe quod ab ejus dira facie immunis evaserit; paucula enim sunt exempla, quae mihi, in ista orbis terrarum parte, ubi aëra vitalem primo hausi, quaeque ejus est quasi solum natale, nunc obversantur: Nunquam tamen haud timendus est, et hanc occasionem nunc laetus arripio, ut non solum omnia, quae olim de ejus natura prolata fuere, hic loci in medium edam, sed etiam ut quidquid novi mihi ingenium suggerat, qua decet modestia, proponam.

Varie

Varie definitur hic morbus; sed quae ejus naturae melius conveniunt definitiones a Sauvagesio, Linnaeo, Vogelio, Sagaro, et Cullenio, traditae sunt, praesertim ea, quae ab horum nosologorum ultimo proponitur, licet, me judice, parum accurate. An mihi licebit paululum novi hic loci proferre, et, quae ejus naturam praecipue designant, signa solummodo annotare? Alia forsan, quando historiam plenioram tradamus, melius enumerabuntur. Sic, pyrexia vehemens, pervigilium, et delirium ferox; sed, quia experientiae meae suppellex hoc maxime urgere haud me sinit, definitionem celeberrimi et immortalis viri arripiam.

“ Pyrexia vehemens, dolor capitis, rubor faciei et oculorum, lucis et soni intolerantia, pervigilium, delirium ferox.” Licet, in omnibus nosologiae ejus methodicae editionibus, “*typhomania*” partem hujus morbi characteris constituisset, in ultima editione tamen *Primarum*

Linearum

4 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA

Linearum eam penitus auferendam judicavit. Illustrissimus professor, qui rem medicinae practicam summis cum laudibus in hac alma academia docet, *typhomianam* retinendam existimat, ex eo quod in omni cerebri meningum inflammatione stupor potius, quam delirium, adest *: oportet ergo me, qui viros tam clarissimos in tanta reverentia habeo, filere, nec lites inter eos disponere aggredi.

Hunc morbum, in forma ejus idiopathica, de qua solummodo mihi in animo est paucula hic loci proferre, ab iis, qui rem medicinae practicam faciunt, multum neglectum habitum esse putat professor noster clarissimus, de quo antea mentionem feci. In hanc culpam inciderunt magnus Boerhaavius ipse atque ejus affeclae.

Historia.—Quando morbus hic lente grassatur, signa haec, *antecedentia* uti vocantur, ejus adventum praenunciant. Pulsatio plus minusve

valida

valida arteriarum temporalium et carotidum, et ulteriorum ramorum et arteriarum vertebraliū intra cranium, unde dolor immanis, qui frontem et finciput ad cervicem usque tendens, tam multum gravat. Comitatur simul aurium tinnitus, totius corporis, et praecipue capitis, calor auctus, licet pedes saepe per totum morbi decursum frigescent. Pulsus carpi saepe parvus remanet, temporalibus et carotidibus arteriis valide pulsantibus: Respiratio vero maxime difficilis saepiusque iterata, licet haec, quam in sanitate, interdum magis languida perficiatur, et frequente suspirio atque excreatione stipetur. Æger infelix subito et magnopere loquendi facultatem exercet, exagitatae mentis concursationem edit, responsaque parum ad rem rapide profert. Quum somnum inire vult, irrequietus fit, gemitus longos ducit, somniisque diris e somno excitari videtur.

Jam morbus in medium cum signis suis terrificis

6 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA.

rificis prodit, et *praesentia*, uti vocantur, signa nunc diram suam faciem ostendunt, viz. pyrexia vehemens cum delirio; oculi ardent, interdum ficci, interdum etiam lacrymis madefacti sunt; obtutu feroce volvuntur, et saepe in aliquid fixi manent, quod iis geminatur; lucem etiam quam maxime obscuram tolerare nequeunt, et tunica albuginea plus minusve, pro pyrexiae gradu praesente, inflammatur. Ante tamen quam delirium confirmatum est, reliqui sensus quam maxime acuti fiunt, praesertim auditus, ita ut ne minimus susurrus aures possit evadere: Eodem simul tempore, totum systema nervosum sic strictius dictum maxime sensibile evadit. Facies rubescit et tumescit; os aret, licet interdum muci vel lymphae coactae copia profusa ex hoc, aequae ac faucibus et trachea, stillet, quae delirio feroci quo aeger saevit, valde augetur. Dentes atque labia foeda sunt; lingua arida, fusca, vel negricans apparet; sitis immedicabilis urget; appetitus omnino deficit; gustus depravatur,

tur, vel quidquid in os acceptum amarum percipitur; alvus astricta est; urina interdum rubicunda redditur, sed statim limpida et pallida, interdum etiam turbida, et minore quam solita quantitate; pulsus languidus est, sed frequens, aliquando durus, semper etiam debilis et depressus.

Morbo saeviente, delirium maxime intenditur, ferox fit aeger, e cubile exilit, omnes coram adstantes adoritur, et insaniae quam summae omnia signa ostendit. A cibo omnigeno averfatur, quippe qui timeat ne aliquid mali sibi ex eo immineat; eodem simul tempore aliquo alio modo mortem sibi afferre conatur, neque hujus rei, uti scriptor eximius * loquitur, ullam rationem claram aut perspicuam possumus afferre; horrendus visu vultus fit, et contortionibus foedus; e naso stillat sanguis. Aeger lente et aegre spiritum trahit, et infelix super lectum sese jactat;

* ARNOLD *on Insanity.*

8 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA:

tat; stragula, vel quidquid oculis obversatur, capat; et in aëre objecta volitare putans, in illum impetum frustra facit.

Progrediente morbo, modo quem jam recensuimus, vires aegroti gradatim labascunt; lingua tremit, sonumque debilem ac lentum edit, et saepius, haud fecus ac in Rabie Canina, ore ejecitur; sensus auditus omnino deficit; quiescit aeger, quasi stupore consopitus, vel, si hic non supervenerit, sudor viscidus ac frigidus circa caput et collum prorumpit; tremunt quoque diversae corporis partes; deficit animus; urina et faeces interdum penitus suppressa sunt, interdum, etiam inscio aegroto, e corpore labuntur; materiei vomitus biliosae et aeruginosae, faciei pallor et squalor, extremitates corporis contractae, frigidae, et immobiles, nunc aegrum in lubrico versari ostendunt. Dentibus effrendens, cum tendinum subsultu, nervorumque distensione ac convulsionibus, infelix aeger de-

mum

num animam efflat, plerumque tertio, quarto, vel septimo, die * ; ultra quem raro morbus protrahitur, nisi in his casibus ubi mania, coma, melancholia, vel fatuitas, superveniunt.

Quae, sectis cadaveribus, apparent.—Licet phaenomena, quae sectis cadaveribus sese ostendunt, parum aut nihil valeant, in plerisque morbis, ad scientiam nostram clariorem faciendam, quando de natura morbi alicujus indaganda, cujus causae et sedes in aprico non sint, versetur ; tamen nullus est, qui negat, talem indagationem in diversis morbis, ad alios vel similiter occurrentes praecavendos vel curandos, multum profuisse. Idcirco, quae ex medicorum observationibus in hunc finem cum multa fide † atque magna solertia factis percipi potuerunt, hic loci annotare animus me fert.

B

Dura

* Vid. Boerhaavii Aph. 774.

† Vid. Bonet. Lieutaud. et alios auct.

10 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA.

Dura mater, calvaria remota, varias mutationes exhibebat. Cranio quasi accretam, et crassitudine et robore multum adauctam, interdum se ostendebat. Tumores, instar ossium, indurati in superficie ejus enascentes, et inflammatio quoque, per totam ejus fabricam, in conspectum saepe veniebant. Vasa ejus sanguinem vehementia, nigrescentia et putrida, numeroque aucta, interdum apparuerunt, licet speciem nonnunquam haud ab ea diversam, quam in statu naturali, ostenderent. Aliquando gangraena et sphacelo corrupta inventa fuere, ex orificiis suis sanguinem nigrum ac foetidum effundentia. Processus falciformis in os penitus conversus apparuit. Pia mater et ejus vasa sanguifera, haud secus ac dura mater, afficiebantur, et omnia signa inflammationis ac consequentium apparebant. Crassitudine ac robore pia mater duram matrem, qualis in statu sano apparet, aequabat, et cum ejus vasis sanguiferis a cranio penitus separari poterat. In cerebro ipso, mutationes

ationes non minus mirabiles compertae fuere, sed quae omnes a membranis ejus primario affectis pendebant: nam saepenumero, his multum ab inflammatione perpeffis, cerebri substantia nullum incommodum subibat, etiamfi plerumque, ob consensum qui hanc et ejus meninges intercedit, speciem inflammationis praeferebat, et venae tam graviter turgeant, ut sine ullo labore separari possint. In quibusdam exemplis, aridius et durius solito observatur cerebrum, suppuratione et gangraena affectum. Aliquando etiam serum sanguine commixtum in cavis, et convolutionibus ejus, effunditur. Abscessus puri purum continentes plerumque subviridis coloris, et odoris foetidi, in substantia ejus gignuntur; atque haec materies, morte propinquante, e naribus ac ore aegri stillat. Liquor putridus, huic haud absimilis, in ventriculis cerebri conspectus est; et plexus choroideus simili modo, ac caetera vasa sanguifera, affectus, deprehensus est.

In quibusdam tamen exemplis, ubi omnia morbi symptomata adfuere, nulli horum effectuum, quos jam recensuimus, apparuere.

Causae Praedisponentes.—Quaecunque corpus irritabile reddunt, vel irritabilitatem ejus adaugent, tanquam causae praedisponentes habendae sunt; sic plethora, temperamentum sanguineum vel cholericum, cibi stimulantés, liquorum spirituosorum usus immodicus, vinum, venus effraenis, studia intensa nocturna, pervigilia, vita sedentaria, cogitatio intensa, exinanitiones solitae suppressae, uti haemorrhoids, menses in foeminis, epistaxis quae státis temporibus antea apparuerat. Juventam, id est, ab annis XV. ad annos XXV. saepius; aetatem autem infantilem nunquam, et perraro senectutem, adoritur. In mulieres, quam viros, rarius impetum facere hunc morbum, saltem hos, quam illas, in hunc procliviores evadere; et foeminas, si quando phrenitide laborent, ex ea facilius salutem recuperare,

rare, multi sunt quibus persuasum est. Haecce vero opinio minus stabilita mihi videtur, et experientia in hoc exemplo certe fallax evadit; nam, pace tantorum virorum, quorum fide opinio haecce innititur, cum auctore clarissimo facilius assentire vellem; qui dicit mulieres, quam viros, huic morbo opportuniores esse, quoniam illis sunt corpus magis plenum, temperamentum magis sanguineum atque irritabilitas major, quam his *. Fallacia ergo, unde enata est haec opinio, ex eo pendet, quod morbus mulieribus, quam viris, rarius accidit, quippe quia causis excitantibus hi, quam illae, saepius obnoxii sunt. Auctor illustris exemplum tradit, ubi in cerebro, vermis substantiam ejus et meninges mordens, inventus est, cui phrenitidem, quae supervenit, ille tribuit †; sed, me judice, quantum causis hujus morbi tribuendum sit, non satis constat. Nonne verisimilius est, injuriam membranis atque cerebro illatam morbo

* Conspectus Med. p. 246. and 523. vol. 1. edit. 3.

† Bonet. in Sepul. Anat. lib. 1. ob. viii. sect. vii.

morbo ipso posteriorem fuisse, vel post aegri mortem. Inedia quoque inter causas, quae corpus huic morbo proclive reddunt, hic loci enumerari debet; et eodem modo, ac vermes, ut supra memoratum, forsitan agere videtur. Quaecumque vero sit haec actio, modo, qui jam sequitur, ratio quaedam reddenda est. Impertit inedia aliquid acoris ventriculi nervis, quem acorem a succo ventriculi ipsius pendere verisimile videtur; quoniam notum est ex munere, quo in cibi concoctione fungitur, eum vires valde nocivas possidere; et, quando ad hanc perficiendam non destinatur, viscus, in quo gignitur, saepe penitus corrodere, uti ex periculis ab Huntero eximio accuratissimis factis, clarè patet, necnon ex signis quae illi in conspectum venerunt, ventriculum mortuum inspicienti*. Hoc modo nervi ventriculi, et, brevi postea tempore, totum genus nervosum, irritantur; quae tandem irritatio in systema sanguiferum ita agit, ut causa excitans evenire possit.

Causae

* Vide Philosop. Transf. v. lxii. p. 447.

Causae excitantes.—Quae hic loci praecipue enumerari debent, sunt radii solares torrentes caput nudum impingentes, vel insolatio, uti antiqui loquebantur, quae eos cursui solis nimium propinqui vitam degentes potissimum afficit. Raro occurrit in zona temperata, et perraro in zona frigida; et revera verisimile est morbum nunquam excitari in his plagis terrarum, nisi aliae causae validissime agant, vel aeger frigori intenso objectus sit, quod eisdem effectus, ac aestus solis, edere jam fatis constat. Eruditus Van Swieten exemplum tradit, ubi messorum duo labore defessi, terram super incumbabant, capite simul soli aestuanti objecto; et, quum adstantibus e somno excitati fuerunt, paucula percontantibus parum ad rem protulerunt, et paulo post animam miserandi efflarunt. Eundem effectum calor, quovis modo inductus, dummodo aestuans sit, edit; cujus exemplum insigne enarratur ab auctore, qui multum in medicina versatus est. Hominem dicit, capite ignis ae-

stui

stui objecto, dormisse, et inter dormiendum mortuum esse *; sed, quia hujus morbi symptomata non clarius adfuere, dubito an ignis aestus causa excitans evadere possit. Quandocunque caput, calore intenso prius calefactum, frigoris actioni objiceretur, hunc effectum insigni modo evenisse, exempla sunt quae demonstrant. Injuriae capiti externa vi illatae, ad hunc morbum concitandum saepenumero sufficiunt. Liqueurum ardentium usum immodicum, motus animi excitantes, vigiliam, studium sub noctu intensum, meditationem altam, venerem frequentem et effraenam, solitas exinanitiones suppressas, hic loci, aequae ac in causis praedisponentibus enumerandis, recensere fas est. Sed, quemadmodum admitti debeant motus animi deprimentes, utpote qui sanguinis impetum minuant, hic loci anceps haereo: haud semel denegandum est, terrorem in quibusdam exemplis effectus stimulantem edere, uti testantur Boerhaavius, Van Swieten,

* Tissot.

Swieten, &c. et exemplum tradit Van Alpheus, in disputatione sua inaugurali, juvenis habitus corporis pleni, qui, in mare ne a nave praecipitatus esset timens, ita perculsus est, ut ipse perhibuit, ut intra paucos dies phrenitide laboraret (sanguinis missione prius penitus neglecta) quae vitae ejus finem tandem imposuit. Varii odores, et materia noxia et venenata naribus inhalata, eosdem effectus saepenumero praebent. Ab auctore jam memorato tradita sunt exempla, ubi linimenta, unguenta, et emplastra capiti admota, eadem ediderunt: quorum duo hic loci recensere licet, ubi emplastra duo parva, ex gummi massiche conflata, capiti aegri odontalgia a frigore oriente laborantis admota, phrenitida induxerunt; quod sese H. Oflerdyk Schacht, tunc temporis medicinae rei practicae Lugduni Batavorum Professori, obtulit. Denique, vehemens corporis exercitatio atque aër impurus, testante celeb. Lind, phrenitidis causae excitantes existere.

18 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA.

Diagnosis.—Diagnosin justam morbi alicujus formare, res est aequae difficilis ac gravis; sed inter morbum, de quo nunc disputatur, atque omnes alios, limites accurati facile poni possunt, licet haud parum fidei scriptores aliter judicaverint: nam morbi ipsius tam violenta natura est, ut vix in dubio longum haerere nos signa ejus sinant. Maxima in hac re oriri videtur difficultas ex eo, quod magna inter delirium, quod in hoc morbo et in mania et phrenitide symptomatice accidit, intercedit similitudo. Sed, si ad historiam posterioris morbi animum intendamus, vix errare periculum est; nam in morbo idiopathico delirium semper est ab initio, dum, in phrenitide symptomatice, hoc non, nisi morbo per aliquot dies saeviente, occurrit; ex hinc febrem passibus aequis sequens. In phrenitide idiopathica, delirium sine ulla causa manifesta saevit, febre simul leviter urgente, testante celeberrimo M'Bride. Praeterea, phrenitis idiopathica in regionibus placidis perraro occurrit,

occurrit, dum sympathica frequentissime et praesertim sub aliarum febrium crisi. Delirium, quod in mania accidit, nunquam vel saltem per raro, graviter urget, et, quandocunque ferox evadat, nulla febris violenta comitatur *. Sed quae praecipue, secundum Cullenum, maniam inter et phrenitida, cum idiopathicam tum symptomatice, intercedunt signa, ex eo sunt, quod animus in consortio rerumvolvendo insigniter ruit, et in diversa rapitur, et quod functiones animales praecipue afficiuntur, vitalibus et naturalibus nullatenus simul mutatis. Praeterea, in mania, recordatio integra remanet, praesertim quoad res externas atque forte occurrentes spectat; sed haec aliter se habet in phrenitide.

Prognosis.—In hac tam gravi tamque nobili morbi alicujus parte indaganda, nimis saepe in tenebris latente, multa sunt, quae, signa praesentia vel forte futura attento animo consideranda,

* Princip. Med. clar. Home.

randā, nos docent; et si quando maturior experientia praesto non sit, eventum infauftum praedicere juvenem fere semper licebit, ne felicem exoptare nimis cupienter ardens, ea, quae morbo domando aptata sunt, remedia admove-
re negligeret. In morbo, de quo paucula jam prolata fuere, non multum erroris neque calumniarum timendum est, si miseri aegri fatum lethale dolere symptomata nobis praenunciant, nisi tempeſtiva et efficacissima remedia quam propere propinentur.

Praestantissimi auctores mortem tertio, quinto, vel septimo morbi diebus, evenisse perhibent. Hoc reverendi medicinae patris dierum criticorum doctrinae favere videtur; sed hic loci me penitus a tali indagatione abstinere oportet.

Quoniam perspicuitas maxime petenda est, symptomata hujus morbi in duo genera dividam, nempe,

nempe, 1^{mo}, Quae eventum felicem praenunci-
ant; 2^{do}, Quae infaustum.

In primo horum genere constituendo, ani-
mum imprimis intendere ad aegri corporis ha-
bitum, aetatem, temperamentum, causarum na-
turam et gradum, coelum quo aeger affligitur,
et durationem morbi, oportet. 1. Si habitus
corporis pleni et robusti aeger non sit, et diathe-
si phlogistica parum praeditus; si temperamen-
ti melancholici sit, et infra pubertatis annos,
vel ultra viginti quinque, eventum felicem spe-
rare licebit. 2. Si morbi causae non longum
objectus fuerit aeger, vel si causa ipsa non maxi-
me urgeat, quod ex ejus effectibus sub morbi
initium colligi potest, vel si sub coelo miti vel
frigido aegrum corripiat, tunc quoque bonum
augurandum est. 3. Si lente procedat morbus,
et non longe ante duret, quam auxilium petat-
ur, bonum praedicere quoque tum fas erit.

Dolor,

Dolor, ex capite ad extrema corporis pervagans, tumores circa aures et parotides, totius corporis sudor profusus, et urina sedimentum copiosum deponens, eadem exoptare demonstrant. Delirium, risu potius quam metu stipatum, melius praenunciat. Si ad somnum inire vellet aeger, delirio simul remittente, somniisque praesentibus, bonum quoque sperandum est. Sed spes maxima indulgenda est, quando delirium remittat atque pyrexia cesset, quando mentis agitatio quiescat, et respiratio leviter perficiatur.

II. Sed si illa, quae inter feliciora tradita fuisse, omnia, nempe quae aetatem, temperamentum, et habitum attinent, aliter se habeant, spei indulgere nunquam fere semper licebit.

Si pyrexia sit vehemens, delirium ferox et constans, respiratio difficilis, nulla sitis, etsi os graviter arefcat, pervigilium fere perpetuum, titubatio, urina pallida vel penitus suppressa, al-

vus astricta; vel dejectiones albae, vel etiam diarrhoea rubicundi coloris, materiei biliolae et aeruginosae vomitus, omnia haec aegrum in lubrico versantem ostendunt. Si delirium, sine ulla causa manifesta vel corpus vel mentem incitante, augeatur, hoc quoque infausta praenunciat. Si, dum urgeat delirium, aeger fileat, et cogitationis atque recordationis expers esse videatur, et somniculoso stupore obruatur, si, antequam morbo correptus fuisset, ingenio miti et placido gaudebat, nunc, illo saeviente, ferox et aegre coercendus, si delirium metus comitetur, *i. e.* si quidquid cibi vel potus sibi oblatum respuat aeger, ne aliquid mali ei impendere timens, si somnum inire nolit, et cubicula perambulet, omnia haec deliria, circa necessaria uti vocantur, mortem in propinquo adesse indicant. Si in omnes coram adstantes expuat aeger, malum hoc certe est omen. Si sputum frequens edat, corpore simul frigescente, vomitionem nigram brevi superventuram esse, testatur Hippocrates; qui

24 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA.

qui idem dicit, sitim subito cessantem, et sanguinem e naribus guttatim emanantem, praecipue sub morbi diem quartam ab initio, mala quoque praedicere. Si aegroti vires penitus labascant, si tremor diversas corporis partes quatiat, si surditas aures corripiat, si oculi haud amplius micent et eorum tunicae scabrae conspiciantur, si visus depravatus sit, si vox sonos tremulos edat, si stridor dentes quatiat, si collectio flocculorum, muscae volitantes et subsultus tendinum adsint, vel denique, si tumores vel ulcera quae in superficiei corporis parte erant, subsidant, vel arescant, si frigescent extrema, atque distensiones nervorum singultus et convulsiones aegrum corripiant; haec omnia mortem in limine adesse pollicentur, vitaeque infelicis finem jam imposituram. Si hoc jam tradito modo morbus inter septimum vel octavum diem haud terminet, delirio adhuc persistente, licet pyrexia mitescat, maniam vel melancholiam subituram esse, ratio est cur suspicemur.

Si

Si una cum pyrexia cesset quoque delirium, et coma supervenerit, apoplexia cito corripitur aeger; maxima ex parte, etsi fanitas renovari videatur, surditas, dolores faevi, vertigo, tinnitus aurium, et motus exercendi impotentia, vel saepe fatuitas, aegri vitae reliquium miserabile reddunt.

De Natura atque Sede Morbi.—Licet mihi non sit, opiniones hominum clarissimorum, fide et observantia dignorum, quibus sedem hujus morbi intra cranium, vel in cerebro ipso, vel in ejus membranis, vel in ambobus, inflammatis, existere persuasum est, hic loci refellere aggredi; tamen veniam impetrabo, uti spero, si paucula in medium proferam, quae hanc opinionem multum convellere tendunt.

Imprimis, ipse Pater medicinae, licet inter ejus aphorismos hoc stabiliverit, quod si pars aliqua doluisset antequam morbus se ostendebat,

ibi hujus sedes semper extitisset *, nunquam phrenitida in capite sedem suam collocasse asseruit ; neque ex scriptis ejus patet, se morbi hujus signa ex inflammatis membranis vel cerebro ipso constare, credidisse : in praecordiis potius sedem esse affirmavit. Altera vero opinio, quae inflammationi cerebri, et ejus membranarum phrenitidis signa, tribuebat, procul dubio ex hypothese originem suam duxit ; et medici ad illam confirmandam ad corpora incisa aufugerunt, in quibus si forte occurreret, ut cerebrum vel ejus meninges quovis modo affecta fuissent, opinionem suam stabilitam esse, facile crediderunt : Sed, uti Celsus dicit, “ neque quicquam esse stultius, quam quale quid vivo homine est, tale existimare esse moriente, imo jam mortuo ;” nam ex cadaveribus eodem modo incisis pariter patet, nullam vim cerebro neque ejus membranis illatam fuisse, licet omnia phrenitidis symptomata prius adessent. Hoc enim
sufficiet

* Aph. Hipp. xxxiii. sect. iv.

sufficiet ad nos certiores faciendos, talem posse
 existere statum sine morbo de quo disputatur.
 Opinionem, quae eruditus Glisson in medium
 protulit, amplecti animus me potius fert; nam
 ille dicit, “ Enim vero sciendum est, quidquid
 “ non perpetuo adest in corporibus apertis, eo-
 “ dem morbo extinctis, ad primam id inti-
 “ mamque ejus essentiam spectare non posse;
 “ uti etiam neque illud, quod in variis corpo-
 “ ribus reperitur, quibus morbus abest; neque
 “ enim morbus ipse existere potest separatus a
 “ sua essentia, neque essentia a morbo.” Opi-
 nio alterius clari anatomici, de eodem loquentis,
 hic loci recenferi licebit. “ Phrenitidis causam,
 “ si modo unquam, non semper tamen menin-
 “ gum aut cerebri esse inflammationem;” sic
 scribit Bonetus. Praeterea, quosdam alios mor-
 bos, vel natura diversos, vel saltem non ex in-
 flammatione pendentes, eandem edere speciem
 monstravit dissectio; sic cephalalgia, apoplexia,
 coma, &c. uti testantur Morgagni, Bonetus, et
 Willisus.

Willifius. Porro, in morbis qui nullam rationem capitis habebant, tamen vasa hujus turgida, inflammationi tam usque necessaria, post mortem in conspectum veniebant. Exemplum hujusmodi tradit celeb Morgagni, in quo mulier, quae, uti illi persuasum erat, pectoris infarctione laborabat, “ nullo delirio, nulla soporosa affectione, tentata,” animam efflavit; tamen “ cerebrum, si quod unquam aliud, vasa “ omnia ostendit, quae per tenerem meningem “ discurrunt, sanguine turgida, et sanguinis “ multum in iis etiam fuit quae per medullarem trajiciuntur substantiam.” Ex his jam dictis, clare constat, opinionem, quae sedem hujus morbi in inflammato cerebro, vel ejus membranis, simili modo affectis, collocavit, multum infirmatam esse; quoniam partes a capite remotas speciem inflammatam edidisse, cerebro membranisque ejus integris remanentibus, monstravit dissectio. Et hoc fancivit Barth. de Moor, qui dixit, “ inflammationem membranorum cerebri “ semper

“semper adesse, ubi adest phrenitis, a veritate
 “alienum mihi videtur; saepenumero in intesti-
 “tinis teneribus post mortem observatur in-
 “flammatiō; inflammatiō meningum rarius oc-
 “currit, saltem quantum mihi videre licuit.”

Ex his tam gravibus rebus colligere mihi fas est, inflammationem, quae aliquando sub cadaverum sectione conspicitur, potius existere effectum, quam causam hujus morbi; et revera haec opinio signis cerebri inflammati plurimum sancitur; nam, quando hoc accedit, nunquam tam vehemens tamque constans delirium adest, uti in phrenitide, et non, nisi suppuratione jam existente, delirium unquam saevit, uti a J. H. Filcher et Pott memoratum est *. Porro, diversa medendi ratio, quae utrique morbo convenit, eandem stabilire opinionem videtur; nam, cerebro membranisque ejus inflammatis, sanguinis missio non aequè cito, ac in phrenitide, commodum affert.

Dolor

* Vide Dissert. Inaug. J. H. F.

Dolor capitis, qui fortasse erat causa, cur in inflammatis cerebro et ejus membranis, medici, a *priori*, sedem hujus morbi collocarunt, modo sequente explicari potest : Sanguinis impetus adauctus, et magna ejus portio, cerebrum versus, semper derivata, et forsan ibi quoque adaucta, (licet, Professori nostro Monro haecce opinio parum arrideat) non solum hujus organi vasa magna sanguifera, sed etiam ramulos capillares minutissimos, fibrillasque nervosas ibique scatentes, quae antea oculo inspicientes nullatenus apparuerunt, distendent, quaeque insensiles quasi fuere, uti in membranis praecipue in dura matre, statu ejus sano, periculis factis plane innotuit : Haec vaforum distensio, sensibilitatem eorum adaugens, capitis dolorem immanem producit oportet. Pari modo lucis et soni intolerantiae ratio reddenda est. Pyrexia vehemens, pervigilium, et delirium ferox, eidem quoque causae fortasse tribuenda sunt, viz. sensibilitati praeter modum adauctae, posteaque in systema sanguiferum reagenti.

Non

Non mihi in animo est, et revera haud necessarium esse duco, amplius de theoria differere, quae, tametsi methodum medendi nullo modo afficiat, plurima in medium profert, quae errores priorum auferre quodammodo queat. Nunc igitur omnia summatim edam: Hujus morbi sedes in capite nihil amplius, quam in aliis quibusdam corporis partibus, est, in quibus terminare potest. Ejus natura vel causa proxima, uti vocatur, nullo modo, nisi gradu, ab ea synochae purae discrepat; ambo hi morbi ex actione cordis et arteriarum et generis nervosi adaucta, vel ex adaucta horum systematum incitatione, pendent; uti sola morbum sanandi spes restet in minuendo sanguinis impetum, vel restaurando quam primum actionem naturalem omnibus his vasis, praeter modum, laborantibus.

Sanatio.—In hoc opinionum tribunali magno, a quo nulla est appellatio, ubi imaginationis exuberantia evanescit, atque mentis fervor acerrimus,

rimus, quo homines scientiarum utilissima convellere et diruere incitantur, cedit, duae indicationes generales nobis obverfantur. I. Sanguinis impetum adauctum minuere. II. Debilitati et quibusdam aliis effectibus, vel a morbo ipso, vel a prima indicatione absolvenda, provenientibus, obstare; vel, si fieri potest, eos penitus amovere.

I. Ad primam harum indicationum absolvendam, res omnibus patet esse praecipue necessaria *causas excitantes*, modo adsint et agant, tollere, et, quomodo hoc fieri possit, hic loci recensere haud necessarium esse duco.

Ad sanguinis missionem, utpote *sine qua non*, statim confugiendum est. Quamdiu hoc tam princeps remedium impune differatur, absolvere me impari esse confiteor; sed, me iudice, nunquam tam ferum est, modo morbus non contraindicet, ut aliquid levaminis secum non afferat. Galeni

leni opinionem hoc sancitur; ita dicit, “Quo-
 “cunque morbi die mittendi sanguinem scopos
 “in laborante inveneris, in eo auxilium illud
 “adhibito, etiamsi vel vigesimus is ab initio
 “extitent.” Utrum vero, sub morbi initium,
 sanguis ex capite an ex brachio detractus ma-
 gis profit, anceps haereo; vel, si opinionem pro-
 ferre liceat, non multum interesse, ex qua par-
 te detrahatur, dicerem. Sed, quando sanguinis
 magnam copiam detrahere necesse est, quod
 raro accidit in his plagis ubi morbus maxime
 faevit, ubi corpus sanguine minus abundat, et
 ubi caloris ipsius natura talis est ut systema
 usque eo enervet, et deliquium inducat, quod
 semper sanguinis rivum impedit; quando peri-
 culum a larga vel subita sanguinis missione, in
 istis terrarum plagis, nos admonet, omnia alia
 remedia, ad sanguinis impetum minuendum, eo-
 dem tempore tentare, ut minimum quam fieri
 potest opus sit vasa sanguifera deplere; tum,
 quoties sanguinis larga missio necessaria est, ve-

34 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA.

nae jugulares potius, quam brachii venae, aut temporum arteriae, incidendae sunt; quia sanguinem majore copia effundunt, et incommodis, arteriis temporum patefactis orientibus, omnino carent: nam, propter irrequietum aegri statum, ea, quae incisuram his impositam comprimunt, quo decet loco servare perdifficile est. Praeterea, ob consortium, quod illos inter et principes cerebri sinus intercedit, multo majus levamen capiti, quod maxime dolet, accedi potest. Cullenus eximius dicit, cucurbitulas cruentas, eodem tempore temporibus admotas, maxime prodesse: sed mihi verisimilius videtur, fatius esse, quando fieri potest, arteriam temporalem incidere; e qua sanguis liberius profluere potest, si cucurbitulae, vel, secundum quosdam, hirudines, partibus incisis admotae sint; quia ad illud perficiendum majore superficie opus est, et majore cum dolore stipatur, ideoque corpori stimulus major accedit. Incidendo venas frontales, vel ranulares quoque, quidam multum

multum commodi expectarunt: sed nimis certe; nam periculum in his incidendis semper occutrit, et, quidquid ex ambobus incisis expectare fas sit levaminis, multo tutius faciliusque venis jugularibus patefactis profluit. Ab Hoffmanno aliisque medicis instructi sumus, sanguinis vel ex naribus vel ex ano fluxum suppressum, in illis scarificatione adhibita, in hoc vero hirudinibus admotis, restituere; quia, in multis exemplis, epistaxis et haemorrhoids ad morbum omnino levandum contulerunt: sed hoc non adeo necessarium esse videtur, praesertim si venae jugulares antea incisae sunt. Quae nos in sanguine detrahendo dirigere debent signa, ab horum severitate plus minusve urgente praecipue pendent; et sanguis mittendus est, donec aliquid levaminis sentiatur, vel etiam ad usque syncopen: neque a pulsu arteriarum debili, larga, et plena exinanitio evitanda est *. Organi vero praecipue affecti ratio habenda est,

et

* Vide Conspect. Med. v. 1. p. 253. et alibi.

et summa ejus dignitas in animo nobis semper tenenda. Modo signa certiora hoc remedium quasi primum postulent, ab ejus usu nunquam absterreamur, etsi pulsus ex eo plenior, et mollis, vel durus et contractus evadat; nam experientia nos docet, in hoc morbo, pneumonia et gastritide, aequae ac in morbis natura contrariis, uti variola confluyente, angina maligna, &c. conditionem pulsantium arteriarum haud semper minime dubium aegri status testem existere. Sic in illis, licet pulsus debilis depressusque micet, sanguinis missio princeps est remedium. In his vero, licet durus ac plenus, a tali remedio non sine causa cavetur, quippe quia ad putredinem proclivitas, propter totius systematis debilitatem, maximum ex eo periculum subituum quam maxime docet. Inter sanguinem mittendum, et revera per totum morbi decursum, corpus erectum tenendum est, et etiam si, syncope minitante vel jam instante, positione horizontale opus fuerit; imo, etiam in hoc statu,

tu, caput erigi debet. In cubiculo frigidulo ac tenebroso cohibendus est aeger; ab omni strepitu caveatur super omnia oportet; et perpauci, quam fieri potest, adstantes coram retinendi sunt.

Proxima sanguinis missioni propinanda sunt *cathartica*; quippe quae actionem vasorum sanguinem vehentium insigni modo minuant. Sed horum mitissima, quaeque corpus refrigerent, praescribenda sunt; qualia sunt, oleum ricini, lixivium tartarifatum, soda tartarifata, soda vitriolata, soda phosphorata, crystalli tartari, *Brasil salts* uti vocantur, elect. sennae, infusum tamarind. cum senna, et similia: nam purgantia drastica valde nociva sunt, ob stimulum quem canali alimentario, deinde toti corpori inter agendum, praebent. Maxime quoque prodest, alvum ope enematum frequenter subducere; nam faeces induratae apud intestina, saltem intestinum rectum, commorantes, stimulo his atque toti corpori fiunt:

unt : enematum vero, aequae ac cathartorum, mitissima anteponenda sunt. Haud minus profunt refrigerantia, uti nitrum, acida mineralia aqua diluta, acida vegetabilia, et acetosa, multum quoque aquae frigidae interne assumptum.

Variis modis commodum afferunt *diluentia mitia*; utpote quae calorem corporis adauctum minuant, et systema universum relaxent, et fortasse sudorem leniter eliciant, qui sponte interdum erumpit. In hunc quoque finem spectat haustus salinus effervescentes; sed nulla alia remedia fortiora hoc consilio propinanda sunt, ne quidem emetica, dosibus nauseam facientibus, tametsi multum laudata, utpote quae vomitionem tam cito concitent. Haec vero, in illo morbi stadio ubi vomitus biliosus supervenerit, forsitan exhiberi debent; nam cerebrum vel ejus membranas affici, hoc verisimiliter signum demonstrat, ubi stimulus antimonii tartarizati vel ipicacuanhae ventriculo atque canali intestinali adhibitus, multum

multum commodi afferre queat; quo tempore remedia prorsus natura contraria praescribenda sunt, uti opium, camphora, et vinum.

Frigus capiti raso externe admotum, quocunque forma sive aquae gelidi fontis, sive glaciei vel nivis, multum prodesse videtur. Aqua quoque salibus mediis, uti nitro, sale communi vel acido acetoso commixta, et pileum luteum Sydenhami, in eundem finem spectant.

Totum corpus in balneo refrigerare, medicis quibusdam multum laudatur. Willisius et Lieutaud, de ejus auxilio contra hunc morbum insigni, multum differuerunt; quorum posterior profusius justo, me judice, dicit, “Delirium a
“ balneo frigido saepius fugari, imo et mor-
“ bum solvi, quam a sanguine misso.” Sed, licet commodum ab eo provenire, modo apte admotum sit, nullus est qui negat; omnia tamen medicamenta, haud secus ac balneum frigidum,
sanguinis

sanguinis missioni subserviunt; sed, eodem quo tempore sanguis mittatur, refrigerandum est caput remediis idoneis.

Pediluvia tepida nocere sunt quibus persuasum est; nec desunt, qui ea multum prodesse dicunt. Lieutaud, in hunc finem differens, ita loquitur, “Pediluvium postremo tepidum optime cessit.” Primus fuit Doct. Stevenfon, qui de hujus remedii commodo dubitavit: ille vero asseruit, pediluvium tepidum sanguinem calidiorum et rariorem, atque motum ejus velociorem efficere; quod periculis postea confirmavit. Pedes duorum juvenum in aquam primo paululum calefactam immerfit, cujus calorem, spatio triginta quinque minutorum paulatim augebat usque ad calorem sanguinis circumflui. Quae a *priori* in ejus mentem venere, ea patuere: Vasa capitis et manuum omnino turgebant. Hoc remedium ergo, utpote multum dubii prae se ferens, nullo modo, incipiente morbo, admovendum esse censeo.

cenſeo. Laudes, quas huic dederunt Lieutaud, aliiſque medici, ex eo pendebant, quod his perſuaſum erat, illud ſanguinem a capite inferiora verſus derivare, quoniam pedes in hoc morbo frigefcunt. Sed hoc ſignum explicat ſanguinis inſolita copia, ſuperiora verſus ruens; talis itaque opinio experimentis Stevenſon male convenit, ideoque nullo modo hic loci aſſumenda.

Epifpaſtica, poſt ſanguinem miſſum, itemque poſt alvum purgatam, multum prae ſe ferre utilitatis, non pauci ſunt qui affirmant; ſed, niſi fructus praeoptati jam antea ex his provenerint, illa potius nociva eſſe videntur, utpote quae ſtimulatrice eorum effectu, quem initio praeſtant, morbi violentiam renovent. Baglivi ita agit, “ Delirantibus cum febre acuta, lingua arida, “ indiſiis magnae viſcerum inflammationis, ſi “ applicentur veſicantia, omnes fere in pejus “ ruunt, et ex magna parte moriuntur convul-

“ fivi.” Mihi verifimile videtur, quando morbum inflammatione cerebri membranarum, vel aliarum partium, finitum iri expectandum est, quia nunc, quasi morbus localis, fortasse evadit, stimulum, quem epispastica praebent, capiti vel pedibus, vel ambobus, admota, quodammodo prodesse quire; et, qualiscunque sit eventus, fatius esse, uti loquitur Celsus, “ anceps auxilium experire, quam nullum.” Traditis jam nunc, quae primae indicationi absolvendae inserviunt, restat, ut ad quaedam ad consilium secundum necessaria animum intendamus.

II. Ad debilitati, quam a morbi violentia et exinanitione corporis necessaria expectare fas est, obstandum, per totum hujus decursum regimini antiphlogistico strictius adhaerendum est; sed eodem tempore cibo nutriente, parum stimulante, uti licet, sicuti *panado*, aqua hordeola, vel in qua pulli concocti sunt, cum multis prunis, fructibus variis maturis, uti grossulis, pomis,

pomis, malis perficis, fragis. Potum aegri aquam frigidam esse oportet, vel hanc succu limonum *acidulatam*, et pauxillo sacchari commixtam, vel, quod melius est, glycirrhiza.

Malis, quae huic morbo subitura esse periculum est, uti apoplexia, mania, coma, pari modo obstarı potest.

Quando debilitas jam revera supervenerit, et morbum redintegrari haud extimescendum sit, diaeta magis nutriens et stimulans debet esse, uti cibus animalis, vinum, cerevisia Londinensis, et similia. Utile aegro quoque est corpus fricari, et cum amicis grata sermonis communicatio, vel quaecunque alia ei arridunt. Tonica quoque profunt, uti cortex Peruvianus, ferrum, balneum frigidum, vel aqua ab alto in corpus affusa. Quando delirium et pervigilium adhuc restant, opium, camphora, moschus, et hic loci quoque balneum tepidum vel pediluvium. Si apoplexia,
coma,

44 DE PHRENITIDE IDIOPATHICA.

coma, mania, melancholia, vel fatuitas supervenerint, remedia ad haec idonea propinanda sunt; sed non meum est de iis amplius differere.

F I N I S.

Med Hist
W4
E23
1793
D. 2
C. 1

